

فهرست عناوین و سرفصل‌های رشته تاریخ اسلام
نیمسال اول ۹۳-۹۲

فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۵۱۳۰۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی و فلسفه احکام
سرفصل:

اجاره ، ضمان ، مضاربه ، قرض ، ودیعه ، وقف

متن:

دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی» تألیف باقر ایروانی

محدوده:

مباحث مذکور در سرفصل از متن تعیینی

منابع:

۱. مسالک شهید ثانی
۲. شرح لمعه شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق محمد جواد مغنیه

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی اختصاص دارد.

امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۵۱۳۰۳

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی و فلسفه احکام
سرفصل:

لقطه ، اطعمه و اشربه ، ارث

متن:

دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی» تألیف باقر ایروانی

محدوده:

مباحث مذکور در سرفصل از متن تعیینی

ارزشیابی:

۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی اختصاص دارد.

امتحان میان‌ی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

منابع:

۱. مسالک شهید ثانی
۲. شرح لمعه شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق محمد جواد مغنیه

اصول فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۵۱۴۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته تاریخ

سرفصل:

الف) کلیات: تعریف، موضوع، فائده و مسائل علم اصول
ب) مباحث الفاظ

۱. وضع و مباحث آن
۲. استعمال حقیقی و مجازی
۳. علائم حقیقت و مجاز
۴. ترادف و اشتراک
۵. حقیقت شرعیه
۶. صحیح و اعم
۷. مشتق
۸. مفاهیم

متن:

«اصول الفقه» مرحوم مظفر

محدوده:

از اول کتاب تا اول عام و خاص (به استثناء اوامر و نواهی)

ارزشیابی:

۱۴نمره به امتحان پایانی، ۲نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

منابع:

- ۱- کفایه آخوند خراسانی (ره)
- ۲- حلقه ثالثه شهید صدر
- ۳- رسائل شیخ انصاری (ر)

اصول فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۵۱۴۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته تاریخ

سرفصل:

مباحث حجت

- | | |
|----------------------------------|-----------------------|
| ۱- مباحث مقدماتی | ۲- قرآن کریم و نسخ آن |
| ۱-۱- موضوع این بحث | ۳- سنت |
| ۲-۱- معنای حجت | ۱-۳- فعل معصوم |
| ۳-۱- مدلول کلمه اماره و ظن معتبر | ۲-۳- تقریر معصوم |
| ۴-۱- ظن نوعی | ۳-۳- خبر متواتر |
| ۵-۱- اماره و اصل عملی | ۴-۳- خبر واحد |
| ۶-۱- معیار حجیت اماره | ۴-۳- دلیل عقلی |
| ۷-۱- ذاتی بودن حجیت علم | |
| ۸-۱- جایگاه حجیت اماره | |
| ۹-۱- ظن خاص و ظن مطلق | |

متن:

«اصول الفقه» مرحوم مظفر

محدوده:

- از اول «المقصد الثالث: مباحث الحجّة» تا اول «الباب الخامس: حجیة الظواهر» (به استثناء: ۱. مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای کتاب العزیز ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع)
- ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

منابع:

- ۱- کفایه آخوند خراسانی (ره)
- ۲- حلقه ثالثه شهید صدر (ره)
- ۳- رسائل شیخ انصاری (ره)

جهان در آستانه بعثت

شناسه درس: ۳۰۵ ۱۸۰۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیناز: ندارد

هدف: بررسی وضعیت دینی، فرهنگی و اجتماعی جهان (جزیره العرب، ایران، مصر، روم و هند) در آستانه بعثت

سرفصل:

اول، ضرورت بحث، مفهوم و اقسام جهل، جاهلیت و تاریخ آن، دوره جاهلی

دوم، مختصری از اوضاع امپراطوی روم شرقی

الف) وضعیت دینی و مذهبی (ب) نظام طبقاتی

سوم، مختصری از اوضاع هند

الف) وضعیت دینی و مذهبی (ب) وضعیت اجتماعی و طبقاتی

ایران در عصر ساسانیان (حکومت و سازمان جامعه، وضعیت دینی و مذهبی)

جزیره العرب

الف) مفاهیم (عرب، اعراب، حضری، بدوی، عاربه، مستعربه و...)

ب) موقعیت جغرافیایی شبه جزیره (جغرافیای طبیعی: (اصطلاحات و تقسیمات) جغرافیای انسانی: (پراکنندگی قبایل)

- اوضاع سیاسی

دولت‌های جنوبی و شمالی، دخالت رومیان، ایرانیان و حبشیان

علل عدم تشکیل دولت در حجاز

ویژگی حجاز

مناطق حجاز: مکه (تاریخچه، اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و دینی و ...)، یثرب، طائف

تقسیمات قریش با تکیه بر اجداد رسول خدا صلی الله علیه و آله

- اوضاع اجتماعی

نظام قبیله‌ای (تعریف قبیله، ارکان، ریاست، امتیازات، مراتب قبیله، روابط قبایل با دیگران، پیمان‌ها، جنگ‌ها و ...)

سنت‌های جاهلی (حلف، جوار، مهمان‌نوازی، غارتگری، قمار، شراب‌خواری، وفای به عهد و ...)

نظام خانواده (انواع ازدواج، موقعیت زن و حقوق او، طلاق، تربیت فرزندان، فرزندکشی)

زن و نظام خانواده در عصر جاهلی (روم، ایران، هند، حجاز و ...)

جایگاه و موقعیت

- زن در عرصه مسایل سیاسی

- زن در عرصه مسایل اجتماعی

- زن در عرصه مسایل فرهنگی

- زن در عرصه مسایل اقتصادی

- اوضاع فرهنگی

- شعر و مراکز ادبی (نقش شعر در عصر جاهلی، موقعیت شاعر، انواع شعر، مجالس و مراکز ادبی «مسجدالحرام، بازارها»)

- علوم (انساب، ایام العرب، انواء، نجوم، طب، ریاضه، عیافه، قیافه، کهانت، حکمت و ...)

- تمدن (خط، زبان، بناها و ...)
- هنر (آثار هنری، مجسمه‌سازی، نقاشی، معماری و ...)
- اوضاع اقتصادی
- منابع مهم درآمد:
- بازرگانی (بازارها، قبایل، تجارت به سرزمین‌های همسایه، کاروان‌های تجاری، بازرگانان بزرگ)
- کشاورزی (مناطق حاصلخیز، محصولات و ...)
- دامداری
- صنایع
- مشاغل دیگر (حرفه‌ها و شغل‌ها: آهنگری، نجاری، معماری، خیاطی، پیکرتراشی و ...)
- اوضاع اعتقادی
- ادیان آسمانی (مسیحیت، یهود، مجوس، صائبه، حنفاء)
- باورها (بت پرستی «انواع بت»، پرستش اجرام آسمانی، ملایک، جن، و ...)
- جاهلیت، نشانه‌ها و معیارها از نظر قرآن و نهج البلاغه
- نگاه کلی به جغرافیای دینی جهان در آستانه بعثت با تأکید بر قرآن و نهج البلاغه.
- ارزشیابی:** ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

تواریخ عمومی + مقدمه کتاب‌های سیره نبوی + احکام الاسره فی الجاهلیه و الاسلام (ابراهیم فوزی)، اخبار مکه (ازرقی)، الاحناف (عماد صباغ)، الاصنام (ابن کلبی)، الاغانی (ابوالفرج اصفهانی)، الجاهلیه (یحیی حبوری)، الشکر الجاهلی (یحیی شامی)، العقد الفرید (ابن عبد ربه)، المرأة العربیه فی جاهلیتها و اسلامها (عبدالله عقیفی)، المسائل التي خالف فيها رسول الله (ص) اهل الجاهلیه (محمد بن عبد الوهاب)، المحبر، (ابن حبیب بغدادی)، المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام (جواد علی)، المنمق (ابن حبیب بغدادی)، ایام العرب فی الجاهلیه (محمد ابوالفضل ابراهیم و دیگران)، تاریخ الترسل النثری عند العرب فی الجاهلیه (محمدالمقداد)، تاریخ الجاهلیه (عمر فروخ)، تاریخ العرب (عبدالعزیز سالم)، تاریخ المدینه المنوره (ابن شبه)، تاریخ عربستان (حسن تقی زاده)، تاریخ عرب (فیلیپ حتی)، جمهره انساب العرب (ابن حزم)، جهان و عربستان پیش از اسلام (مؤسسه در راه حق)، حکم الجاهلیه (احمد محمد شاکر)، راه‌های نفوذ فارسی در فرهنگ و زبان عرب جاهلی (آذرنوش)، صفة جزیره العرب (حسن بن احمد بن یعقوب)، صفة جزیره العرب (همدانی)، فی الفکر الدینی الجاهلی (محمد ابراهیم القیومی)، مدینه یشرب قبل الاسلام (یاسین غضبان)، معجم الاوثان و الاصنام عند العرب (موفق فوزی الجبر)، معجم البلدان (حموی)، معجم قبائل العرب (کحاله)، نسب معد (ابن کلبی)، نهایه الارب فی معرفه قبایل العرب (قلقشندی)، نهایه الارب فی فنون الادب (نویری)، وضع ملت و دولت و دربار در دوره شاهنشاهی ساسانیان (آرتورامانوئل کریستین)، موسوعه التاریخ الاسلامی (محمد هادی یوسفی غروی)، اسلام و ایران مذهب و ملیت ایرانی (افتخاری)، مروج الذهب (مسعودی)، جامعه‌شناسی دینی جاهلیت قبل از اسلام (یوسف قضایی)، تاریخ یعقوبی، اطلس جغرافیای تاریخ اسلام (صادق آئینه)، حضاره العرب من عصر الجاهلیه (حسین الجاح حسن)، علل عظمت و انحطاط رومیان، (متسکیو، ترجمه مهتدی)

تاریخ رسول خدا

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۰۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی و نقد گزارش‌های مربوط به حوادث مهم تاریخ رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله وسلم

سرفصل:

مقدمه: ضرورت بررسی انتقادی گزارش‌های تاریخی و مربوط به عصر رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله

بررسی گزارش‌های مربوط به تولد تا بعثت

- حوادث مقارن ولادت رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله

- دوران شیرخوارگی

- شق صدر

- سفر به شام

- جنگ‌های فجار

- تجارت و شبانی

- دین رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله پیش از بعثت

- امی بودن پیامبر

بررسی انتقادی گزارش‌های مربوط به بعثت تا هجرت

- روایات آغاز بعثت

- دوره‌های دعوت و بن بست دعوت در مکه

- هجرت به حبشه، داستان غرانیق، شعب ابوطالب، ایمان جناب ابوطالب، توطئه ترور پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله و ضرورت هجرت

از هجرت تا رحلت

- یترب در آستانه هجرت به لحاظ دینی، قبیله‌ای و فرهنگی

- تأسیس امت و حکومت (هم پیمانی دینی، اتحاد سیاسی و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز با اهل کتاب)

- یهود (پیمان بنی قینقاع، بنی نضیر، بنی قریظه)

- جریان نفاق و منافقان

- شروع درگیری‌ها و انگیزه جنگ‌ها

- گسترش اسلام در شبه جزیره و بررسی علل آن

- اعلام جهانی رسالت و نامه به سران کشورها

- رحلت پیامبر و مسایل مقارن آن

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

السیرة النبویه (ابن هشام)، الصحیح من سیرة... (مرتضی عاملی)، الطبقات الکبری ج ۱ (ابن سعد)، المغازی (واقدی)، الوثائق السیاسیه (حمیدالله)، امتاع الاسماع، (مقریزی)، انساب الاشراف ج ۱ (بلاذری)، تاریخ‌اسلام (پیشوایی)، تاریخ طبری ج ۲ (طبری)، زندگانی رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله (جعفریان)، سبل الهدی (شامی)، سیرةالمصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله (معروف حسنی)، مکاتیب الرسول (احمدی میانجی)، موسوعه التاريخ الاسلامی (یوسفی غروی) البدایة و النهایة (ابن کثیر)، الکامل فی التاريخ (ابن الاثیر)، درآمدی بر اسلام (شیمیل، ترجمه گواهی)، تفسیر تاریخ (عبدالحمید صدیقی)، تاریخ العرب فی الاسلام (جواد علی)، نقد آثار خاورشناسان (حسینی طباطبایی)، تاریخ‌اسلام (۱)، از بعثت نبوی تا حکومت علوی، (محمد ابراهیمی و ورکیانی).

فلسفه تاریخ

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت مفهوم و ویژگی های حرکت، عوامل تحولات تاریخی، مسیر و هدف تاریخ

سرفصل:

مفاهیم و کلیات

مفاهیم: تعریف تاریخ، فلسفه، حرکت، علم و تحولات تاریخ

کلیات: موضوع و هدف تاریخ، اقسام فلسفه تاریخ، فایده و فلسفه تاریخ

ویژگی های فلسفه و حرکت تاریخ

حقیقت تاریخ، عینیت تاریخ، علمیت تاریخ و تکرار پذیری تاریخ

عوامل تحولات تاریخ

حاکمیت و اراده خداوند، اراده انسان، تکامل گرایی، اقتصاد و فرهنگ

مسیر و هدف تاریخ

مبداء، مقصد و غایت حوادث تاریخی و مکانیسم حرکت تاریخ

فلسفه تاریخ در منظر اسلام

فلسفه تاریخ در قرآن و فلسفه تاریخ در حدیث

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

جامعه و تاریخ (مرتضی مطهری)، جامعه و تاریخ (محمدتقی مصباح یزدی)، فلسفه تاریخ (مرتضی مطهری)، فلسفه تاریخ (جعفر سبحانی تبریزی)، فلسفه تاریخ از دیدگاه اسلام (علی حسن زاده)، فلسفه تاریخ ابن خلدون (محسن مهدی)، فلسفه تاریخ (حسینعلی نودری)، مقدمه ای بر فلسفه تاریخ (والش)، تاریخ چیست؟ (ای اچ کار)، مورخ و تاریخ (توین بی)، فلسفه تاریخ (امری نف)

سنت‌های تاریخی در قرآن و روایات

شناسه درس: ۳۰۵ ۱۸۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت اصول و قواعد حاکم بر تاریخ از دیدگاه قرآن و روایات

سرفصل:

کلیات:

مفاهیم: سنت، اصول، سنت تاریخی، قانونمندی حرکت

ضرورت و اهمیت

بینش تاریخی قرآن و روایات اسلامی

قانونمندی تاریخ و حرکت جوامع از نظر قرآن و روایات

اقسام سنن حاکم بر جوامع و ملت‌ها: سنت‌های مطلق، سنت‌های مشروط، سنت‌های عام و عمومی، سنت‌های خاص و فردی

سنت‌های قرآن درباره امت‌های پیشین (قوم نوح، عاد، ثمود، ابراهیم، مدین، موسی، عیسی و محمد صلی الله علیه و آله)

آینده جهان از منظر سنت‌های الهی

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

التفسیر الاسلامی للتاریخ، (عماد الدین خلیل)، طلوع و غروب تمدن‌ها (بی‌آزار شیرازی)، سنت‌های اجتماعی و فلسفه تاریخ در قرآن،

(محمدباقر صدر، ترجمه حسین منوچهری)، جامعه و تاریخ از منظر قرآن (مرتضی مطهری)، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن (محمد تقی

مصباح یزدی)، فلسفه تاریخ (مرتضی مطهری)، بینش تاریخی قرآن (یعقوب جعفری)، قیام و انقلاب مهدی از دیدگاه فلسفه تاریخ (مرتضی

مطهری)، بینش تاریخی نهج البلاغه (یعقوب جعفری)، جامعه و تاریخ (مرتضی مطهری)، مقدمه ابن خلدون

تاریخ اهل بیت ۲

شناسه درس: ۳۰۵ ۱۸۱۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ اهل بیت ۱

هدف: بررسی حوادث مهم زندگی امام حسن، امام حسین و امام سجاد «علیهم السلام»

سرفصل درس:

- کلیات:

مروری بر اوضاع سیاسی این دوره

مروری بر اوضاع عمومی شیعه در این دوره

- امامت امام حسن مجتبی علیه السلام:

تصدی خلافت (بیعت مردم)

عوامل و پیامدهای صلح امام حسن علیه السلام

شایعه پراکنی برضد امام حسن مجتبی علیه السلام

شهادت امام حسن مجتبی علیه السلام

امامت امام حسین علیه السلام:

امام حسین علیه السلام و مسایل سیاسی اجتماعی: امام علیه السلام و معاویه

امام حسین علیه السلام مسایل فکری، فرهنگی و اجتماعی

پیامدهای قیام کربلا با تکیه بر قیامهای شیعی

عوامل و زمینههای وقوع حادثه کربلا

امامت امام سجاد علیه السلام:

مواضع سیاسی و اجتماعی امام سجاد علیه السلام

امام سجاد علیه السلام و واقعه عاشورا

امام سجاد علیه السلام و قیامهای این دوره: حره، توابین، مختار، ابن زبیر، خوارج، حکومت

امام سجاد علیه السلام و مسایل فکری فرهنگی:

تشیع و تفکر امامت

امام و جریانهای فکری (فرقهها)

ترویج فقه نبوی (شیخ فقههای سبعة، احیاگر اسلام)

نقش تربیتی و فرهنگی دعاها امام علیه السلام

امام علیه السلام و نزدیکان (همسران، فرزندان، بستگان، غلامان و کنیزان)

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

الارشاد (شیخ مفید)، اعلام الوری (طبرسی)، تذکرة الخواص (سبط بن جوزی)، حیات سیاسی فکری امامان شیعه (جعفریان)، سیره پیشوایان (پیشوایی)، سیره معصومان علیهم السلام (محسن امین)، سیره الائمة الاثنی عشر (معروف حسینی)، فصول المهمة (ابن صباغ)، کشف الغممة (اربلی)، مناقب آل ابی طالب (ابن شهر آشوب)، ینابیع الموده (قدوسی)، الامام الحسن علیه السلام من تاریخ مدینة دمشق (کوشش محمودی)، زندگانی امام حسن علیه السلام (شریفقرشی)، صلح امام حسن علیه السلام (آل یاسین ترجمه سید علی خامنه‌ای)، تاریخ امام حسین علیه السلام (آموزش و پرورش)، جهاد الامام السجاد (جلالی حسینی)، زندگانی امام زین العابدین علیه السلام (محسن امین)، زندگانی امام سجاد علیه السلام (شریفقرشی)، زندگانی علی بن الحسین علیه السلام (شهیدی)، نقش امام سجاد علیه السلام در رهبری شیعه (رنجبر)، تحلیلی از تاریخ تشیع امامان علیهم السلام (نصیری)، اصل الشیعه و اصولها (صدر)، مقاتل الطالبین (اصفهانی)، تشیع در مسیر تاریخ (حسین جعفری).

تاریخ اهل بیت ۴

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۱۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ اهل البیت ۳

هدف: بررسی حوادث مهم زندگی امام رضا تا پایان زندگی امام حسن عسکری

❖ سرفصل درس:

- کلیات: اوضاع سیاسی و اجتماعی این دوره

وضعیت شیعه در این دوره

امامت امام رضا علیه السلام:

امام علیه السلام و مسایل سیاسی اجتماعی

امام علیه السلام و حکومت (هارون، مأمون، ولایتعهدی)

امام علیه السلام و قیامها

امام علیه السلام و مسایل فکری فرهنگی: ترویج فرهنگ تشیع

امام علیه السلام و مناظره با پیروان ادیان

امام علیه السلام و فرقه‌های شیعی (واقفیه، زیدیه، غالیان)

امام علیه السلام و فقها و متکلمان عامه

امام علیه السلام و نزدیکان

امامت امام جواد علیه السلام:

امام (ع) و مسایل سیاسی اجتماعی:

امام علیه السلام و حکومت

امام علیه السلام و قیامها

امام علیه السلام و مسایل فکری فرهنگی:

امام علیه السلام و شیعیان (کودکی امام علیه السلام، اداره شیعه، غالیان، وکالت)

امام علیه السلام و مناظرات فقهی، کلامی

جایگاه علمی امام علیه السلام در میان فقهای شیعه

امام علیه السلام و نزدیکان

امامت امام هادی علیه السلام:

امام علیه السلام و مسایل سیاسی اجتماعی:

امام علیه السلام و حکومت (انتقال به سامراء، مراقبت شدید)

امام علیه السلام و قیامها

امام علیه السلام و مسایل فکری فرهنگی:

جایگاه علمی امام علیه السلام در میان فقهای عامه

امام علیه السلام و جریان‌های فکری

امام علیه السلام و سرپرستی شیعه (نهاد وکالت)

پاسخگویی به سؤالات علمی

امام علیه السلام و نزدیکان

امامت امام عسکری علیه السلام: زندگی نامه اجمالی

امام (ع) و مسایل سیاسی اجتماعی:

امام علیه السلام و حکومت

رشته تاریخ اسلام - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

امام علیه السلام و قیامها (صاحب زنج و ...)

امام (ع) و مسایل فکری فرهنگی:

زمینه سازی غیبت

امام علیه السلام و جریان های فکری

جایگاه علمی امام علیه السلام در میان فقهای شیعه

امام علیه السلام و نزدیکان

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

الارشاد (شیخ مفید)، اعلام الوری (طبرسی)، تذکرة الخواص (سبط بن جوزی)، حیات فکری سیاسی امامان شیعه (جعفریان)، سیره پیشوایان (پیشوایی)، سیره معصومان علیه السلام (محسن امین)، سیره الائمة الاثنی عشر (معروف حسنی)، فصول المهمه (ابن صباغ)، کشف الغمہ (اربلی)، مناقب آل ابی طالب (ابن شهر آشوب)، ینابیع الموده (قندوزی). الحیة السیاسیة للإمام الرضا علیه السلام (مرتضی عاملی)، جغرافیای تاریخی هجرت امام رضا علیه السلام (عرفان منش)، حیاة الامام علی بن موسی الرضا علیه السلام (شریف قرشی)، صحیفه الامام الرضا علیه السلام، عیون اخبار الرضا علیه السلام (صدوق)، الامام الجواد علیه السلام (محمد کاظم قزوینی)، زندگانی سیاسی امام جواد علیه السلام (مرتضی عاملی)، الامام الهادی علیه السلام (محمد کاظم قزوینی)، امام حسن عسکری علیه السلام (باقر شریف قرشی)، حیاة الامام العسکری علیه السلام (محمد جواد طوسی)، تثبیت الامامة (قاسم رسی)، مقاتل الطالبین (ابوالفرج اصفهانی)، الرسول و الشیعه (حسن سعید)، الشیعة فی احادیث الفريقین (علی موحد ابطحی)، الاختصاص (شیخ مفید)، اثبات الوصیه (مسعودی)، الفصول المهمه (ابن صباغ).

تاریخ عصر غیبت

شناسه درس: ۱۸۱۹: ۳۰۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ اهل بیت ۴

هدف: بررسی حوادث مهم عصر غیبت صغری

سرفصل:

- کلیات:

مفاهیم (غیبت، غیبت صغری، غیب کبری، امامیه، نیابت، وکالت و ...)

تاریخچه تفکر غیبت در فرق شیعه

اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مسلمانان در دوره غیبت صغری

امامت امام مهدی علیه السلام، علل و پیامدهای غیبت آن حضرت

- امام مهدی علیه السلام و وکلا (شبکه وکالت در عصر غیبت صغری؛ وکیلان سرشناس؛ کیفیت ارتباط آنان با امام (عج).

امام مهدی و نواب اربعه: (پیشینه نیابت و وکالت در شیعه؛ معرفی نواب اربعه [شامل زندگانی اجمالی، جایگاه علمی، سیاسی،

اجتماعی و اقتصادی]؛ نقش آنان در انسجام بخشی به شیعه؛ ارتباط آنان با امام (عج) و وظایف آنان در اداره شیعه.

- وضعیت سیاسی و اجتماعی شیعه در عصر غیبت صغری

شیعه و نفوذ در دستگاه خلافت (وزیران، کاتبان و ...)

- وضعیت فکری و فرهنگی شیعه در عصر غیبت صغری

مکاتب علمی رایج (عقل‌گرا، نقل‌گرا)

تعاملات فرهنگی امامیه با دیگر فرق شیعی و مسلمان

مراکز شیعی (قم و بغداد) و دانشمندان و دستاوردهای آنها

- غیبت کبری (زمینه‌ها و علل)

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

احادیث المهدی من مسند احمد بن حنبل، اعلام الوری (طبرسی)، الارشاد (شیخ مفید)، الامام المهدی من المهد الی اللحد (سید محمد

کاظم قزوینی)، الغیبه (شیخ طوسی)، الغیبه (نعمانی)، الفصول العشره (شیخ مفید)، تاریخ الغیبه الصغری (سید محمد صدر)، تاریخ سیاسی

غیبت امام دوازدهم (جاسم حسین)، تاریخ عصر غیبت صغری (پورآقایی و دیگران)، زندگانی نواب خاص (غفاری)، سازمان وکالت

(جباری)، کمال الدین و تمام النعمه (صدوق)، تاریخ الشیعه (مظفر)، سازمان وکالت و نقش آن در عصر ائمه (جباری)، تحلیلی از تاریخ

تشیع و امامان (نصیری)، شیعه و تشیع (محمد جواد مغنیه)، مناقب آل ابی اطالب (ابن شهر آشوب)، کشف الغمه (اریلی).

مفاهیم (تاریخ، سیره، سنت، فضایل، مناقب و ...)

مبانی فهم سیره پیامبر صلی الله علیه وآله و ائمه علیه السلام

تفاوت‌ها و تشابه‌ها در سیره معصومان علیه السلام

نقش زمان و مکان در سیره معصومان علیه السلام

ابعاد سیره پیامبر صلی الله علیه وآله و ائمه علیه السلام

- سیره اخلاقی و فضایل معصومان علیه السلام

- سیره عبادی معصومان علیه السلام

- سیره بهداشتی معصومان علیه السلام

- سیره دعایی معصومان علیه السلام

- سیره تربیتی معصومان علیه السلام

- سیره خانوادگی معصومان علیه السلام

- سیره علمی و فرهنگی معصومان علیه السلام

- سیره اجتماعی معصومان علیه السلام

- سیره سیاسی معصومان علیه السلام

- سیره مدیریتی معصومان علیه السلام

- سیره اقتصادی معصومان علیه السلام

ارزشیابی: ۲۰ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

منابع:

السیره النبویه، (ابن هشام)، الگوهای رفتاری امام علی (ع) (دشتی)، الگوی زندگی (عباس یزدانی)، فرازهایی برجسته از سیره امامان شیعه

(عبدوی و اشتهاوردی)، سیره تربیتی معصومین (ع) - تربیت فرزند - (حسینی زاده)، سیره تربیتی معصومین - آموزش - (داودی)، مدیریت

علوی (خدمتی، شفیع و پیروز) و مجموعه مقالات همایش سیره شناختی پیامبر اعظم (دانشگاه اصفهان)

تاریخ امویان

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۱۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ اهل بیت ۱

هدف: بررسی ظهور و سقوط امویان و تبیین مواضع ائمه علیهم السلام در این دوره

سرفصل درس:

- برآمدن امویان (زمینه‌ها، علل و چگونگی شکل‌گیری)

- وضعیت سیاسی و اجتماعی این دوره

- دوره سفیانی: حاکمان

فتوح

زمینه‌ها و علل سقوط سفیانیان

- دوره ابن زبیر

- دوره مروانی حاکمان

فتوح

علل ضعف و انحطاط و سقوط مروانیان

- امویان و امامان شیعه، موانع قیام امام حسین علیه السلام در دوران معاویه

- قیام‌ها: (قیام امام حسین علیه السلام، حرّه، توابین، مختار، خوارج، عبدالرحمان بن اشعث، زیدیه، عباسیان و ...)

- ساختار دولت (اداری، قضایی، اقتصادی: بیت‌المال، خراج، جزیه، زکات، غنایم)

- فرهنگ و تمدن (علوم، هنر، معماری، شعر، تدوین حدیث، فرقه‌گرایی)

- زن و نظام خانواده در عصر امویان

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

التیارات السياسية في القرن الاول الهجري (ابراهيم بيضون)، الحياة الادبية في عصر بني امية (خفاجي)، الخيرية السياسية منذ قيام الاسلام حتى سقوط الدولة الاموية، الخطابة السياسية في عصر بني امية (احسان النص)، الخلافة الاموية (دكسن)، الدولة الاموية (خضري بك)، الدولة الاموية، الدولة الشجرة الملعونة الشامة او دور ظلم بني امية على العلوية (قزويني كاظمي)، الدولة العربية و سقوطها (ولهوزن)، السيادة العربية و الشيعة و الاسرائيليات في عهد بني امية (فلوتن ترجمه حسن ابراهيم حسن)، الشعر و الغنا في المدينة و مكة لعصر بني امية (شوقي ضيف)، العالم الاسلامي في العصر الاموي (عبداللطيف)، الفخرى في الآداب السلطانية، ايران در روزگار اموي (خطيب عبدالله مهدي)، بني هاشم و بني امية (محمود صدرا)، تاريخ الدولة العربية (عبدالعزیز سالم)، تاريخ تحليلي اسلام (شهیدی)، تاريخ خلافة بني امية (نبیه عاقل)، تاريخ خلفا (جعفریان)، تاريخ سياسي اسلام (حسن ابراهيم حسن)، تاريخ عرب (فيلپ حتى)، تاريخ عرب و اسلام (سيد اميرعلي)، تحليل نيم قرن سياست‌های تبليغي امويان در شام (فرهمند)، حكومت بني امية در خراسان (خطيب ترجمه موسوي)، دولت امويان (ترجمه جودكي)، ضياع بني امية في عصر الخلافة (حافظ عبد الفتاح)، معجم بني امية (صلاح الدين المنجد)، مواضع سياسي ائمه در قبال بني امية - سفیانیان (عبدالمحمدي)، تاريخ اسلام (۲) از صلح مجتبوی تا غيبت مهدي (ابراهيمی وركيانی).

تاریخ عثمانی

شناسه درس: ۳۰۵ ۱۸۱۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ عباسیان

هدف: بررسی ظهور و سقوط حکومت عثمانی و تقابل آنان با حکومت صفویه

سرفصل درس:

- برآمدن عثمانی‌ها: (زمینه‌ها، علل و چگونگی)
- دوره امیرنشینان و مناسبات آنان با امیرنشینان و بیزانس
- تأسیس دولت تا فتح قسطنطنیه (از سلطان عثمان تا سلطان مراد)
- دوران شکوفایی و اوج (از سلطان محمد فاتح تا سلطان یزید قانونی)
- «فتح قسطنطنیه، انتقال خلافت به عثمانی، فتح مصر و شام، جنگ با صفویه»
- دوره انحطاط دولت عثمانی
- عوامل داخلی انحطاط: قدرت یافتن خاندان‌های سوکرلو و کورولو، افزایش قدرت مفتی‌ها و ینی‌چری‌ها، تجملات و فساد اداری
- عوامل خارجی انحطاط: قدرت یافتن و رقابت با دولت‌های اروپایی، روسی و صفوی
- دوران اصلاحات و تنظیمات (اصلاح‌طلبان حاکم، مشروطه اول و دوم، خط شریف گلخانه، و همایون، مدارس جدید، روزنامه‌ها، بروز گروه‌هایی مانند ترکان جوان، پان‌اسلامیزم، پان‌ترکیسم)
- تجزیه و سقوط خلافت عثمانی (شورش‌ها «جدایی عربستان، یونان، لبنان و مصر»، خاندان سعودی، و هاشمی، فلسطین و ارمنستان، سوریه، مصر، معاهده سور و لوزان، جنگ جهانی اول، آتاتورک)
- ساختار دولت (اداری، نظامی و ...)
- روابط خارجی (دولت‌های صفویه، اروپائیان، روسیه، ممالیک و غیره)
- فرهنگ و تمدن
- زن و نظام خانواده در عصر عثمانی
- نقش زنان دربار در انحطاط دولت عثمانی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

آتاتورک (جمعی از مؤلفان از جمله انور ضیاء)، استانبول و تمدن امپراطوری عثمانی (برنارد لوئیس)، بغداد در دوره عثمانی (جمیل موسی النجار)، تاریخ امپراطوری عثمانی (استنفورد جی شاو)، تاریخ امپراطوری عثمانی (اسماعیل اوزون)، تاریخ امپراطوری عثمانی (وین ووسینیچ)، تاریخ امپراطوری عثمانی (هامر پورکشتال)، تاریخ ترکیه (سرهنگ لاموش)، تعلیم در دوره عثمانی (جمیل موسی النجار)، جمهوری اول ترکیه (ریچارد راوینسون)، دولت عثمانی از اقتدار تا انحلال (ترجمه رسول جعفریان)، زبان و ادب فارسی در قلمرو عثمانی (محمد امین ریاحی)، سقوط قسطنطنیه (برناردین کلیتی)، شرق نزدیک (فیلیپ حتی)، دولت عثمانی از اقتدار تا انحلال (ترجمه رسول جعفریان).

اسلام در ایران

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۲۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی چگونگی ورود اسلام به ایران و تحولات مهم ایران از عصر ایلخانان تا انقلاب اسلامی

سرفصل:

- مختصری از چگونگی ظهور اسلام در ایران و پیامدهای آن
 - وضعیت سیاسی و اجتماعی ایران تا آغاز سده سوم هجری قمری.
 - ایران در دوره حکومت ترکان غزنوی، سلجوقیان و خوارزمشاهیان
 - وضعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران در دوره مغولان و ایلخانان.
 - (دوره نخست حکومت‌ها و قدرتهای محلی، سربداران، مرعشیان، مظفریان، آل کرت، اتابکان و.... و دوره دوم قدرتهای محلی قره قویونلوها و...)
 - وضعیت و ساختار سیاسی، نظامی ایران و تحولات مهم در دوره صفویه، افشاریه، زندیه تا قاجار.
 - کلیاتی از اوضاع ایران از دوران قاجار تا مشروطه.
- ارزشیابی:** ۲۰ نمره به متحان پایانی اختصاص دارد
- امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

منابع:

تواریخ عمومی، محلی و اختصاصی هر سلسله، احسن التواریخ (حسن بیگ)، ایران در عصر سلطنت قاجار (شمیم)، ایران در عهد صفویه (ترجمه صبا)، ایران در قرون نخستین اسلامی (اشپولر)، ایران دوره قاجار و برآمدن رضاخان (کدی)، افشار و زندیه (شعبانی)، تاریخ اسلام و ایران (افتخارزاده)، تاریخ ایران بعد از اسلام (زرین کوب)، تاریخ ایران (ترجمه انوشه)، تاریخ ایران (عبدالرزاق آذربایجانی)، تاریخ ایران (کمبریج)، تاریخ جهانگشا (جوینی)، تاریخ صفویان (کمبریج)، تاریخ صفویه (تاجبخش)، تاریخ کرد (یاسمی)، تاریخ گزیده (مستوفی)، تاریخ مختصر ایران (رضازاده)، تاریخ مردم ایران (زرین کوب)، تاریخ مغول (اقبال)، تاریخ مفصل ایران (عباس اقبال)، تاریخ یمینی (جرفادقانی)، جامع التواریخ (رشیدالدین فضل‌الله)، جهانگشای نادری (میرزا مهدی‌خان)، حبیب السیر (خواندمیر)، خدمات متقابل اسلام و ایران (شهید مطهری)، راحة الصدور (راوندی)، روضة الصفا، (ناصری)، زینت التواریخ (ابن علی‌رضا)، گیتی‌گشای زندیه، (نامی)، منتخب التواریخ (مظفری)، مطلع السعدین (سمرقندی)، ناسخ التواریخ، (سپهر)، نهضت‌های سیاسی مذهبی در تاریخ ایران، از صدر اسلام تا عصر صفوی (نشر دانشگاه فردوسی مشهد).

تاریخ انقلاب اسلامی ۲

شناسه درس: ۱۸۲۶ ۳۰۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ انقلاب اسلامی ۱

هدف: بررسی تحولات مهم ایران از مشروطیت تا انقلاب اسلامی

سرفصل:

کلیات:

علل پیدایش انقلاب اسلامی ایران (نظریاتی چند در علت پیدایی انقلاب اسلامی ایران).

بررسی وضعیت اقتصادی ایران در دوران پهلوی

الگوی اقتصادی تک محصولی، وابسته و نفتی ایران، خط مشی اقتصادی آمریکا برای ایران، ایران و رشد صنایع مونتاژ، عدم تعادل در تراز بازرگانی خارجی (بدون نفت)، مراحل گوناگون اصلاحات ارضی امریکایی از سال ۴۲ تا سال ۵۰، برنامه‌های پنج ساله سوم تا ششم و تحلیل آن، نقش شاه و وابستگان به دربار در اقتصاد کشور، حاشیه‌نشینی، فقر، تورم، بیکاری، فاصله طبقاتی و دیگر بحران‌های اقتصادی رژیم.

بررسی وضعیت سیاسی ایران

تحول در ترکیب نخبگان سیاسی در دهه چهل و پنجاه، ساخت سیاسی و فرآیند تشدید و تکمیل دیکتاتوری فردی شاه، از احزاب دولتی (ایران نوین و مردم) تا حزب واحد رستاخیز، وابستگی ساخت و نهادهای سیاسی به قدرت‌های خارجی، بحران‌های سیاسی (بحران مشروعیت، بحران مشارکت، بحران نفوذ و بحران توزیع)، ساواک و ارگان‌های سرکوب، جریان‌های اسلامی، ملی و مارکسیستی، امام خمینی و روحانیون مبارز، مبارزه سیاسی - فرهنگی و مبارزه چریکی و مسلحانه، رژیم و فراماسونری، نیروهای مسلح و ارتش، ساخت و لایه‌بندی آن.

سیاست خارجی:

جایگاه ایران در سیاست منطقه‌ای آمریکا، روابط آمریکا، انگلیس، شوروی، بلوک شرق با ایران، ایران و اسرائیل، شاه ژاندارم منطقه، ایران و جنگ ویتنام، ایران و تحریم نفتی اعراب علیه حامیان اسرائیل.

بررسی وضعیت اجتماعی ایران:

طبقات و قشربندی اجتماعی، نیروهای جدید اجتماعی و طبقه متوسط، تحرک اجتماعی، روشنفکران، روحانیون و تجار و پیشه‌وران، حوزه و دانشگاه، نهادهای اجتماعی (خانواده و...)

بررسی وضعیت فرهنگی:

سیاسیت فرهنگی رژیم، غرب‌گرایی و اسلام ستیزی، ناسیونالیسم و نهادهای فرهنگی (راديو، تلویزیون، مطبوعات، باشگاه‌ها و کاخ جوانان، مدرسه، دانشگاه و...) فرهنگ مردم و فرهنگ رژیم، گسترش ابتذال فرهنگی، سانسور و آزادی فرهنگ و اندیشه، فرهنگ وابستگی و فرهنگ استقلال.

بررسی نقش نیروهای سیاسی اجتماعی در پیروزی انقلاب اسلامی

افراد و گروه‌های مذهبی (مؤتلفه، مجاهدین خلق، حزب ملل، روحانیت، روشنفکران دینی)

افراد و گروه‌های غیرمذهبی (چریک‌های فدایی، حزب توده، روشنفکران و دانشگاهیان غیر مذهبی و ...)

- جمهوری اسلامی

- شکل‌گیری نظام سیاسی

- دوره استقرار و تثبیت

- انقلاب و نظریه ولایت فقیه

- تأثیر انقلاب اسلامی در سطح جهان و نظام بین‌الملل

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

تئوری جمع‌بندی مبارزات سی ساله اخیر در ایران (جزنی)، تاریخ سیاسی معاصر ایران (مدنی)، تاریخ معاصر ایران (آوری)، تحولات

سیاسی - اجتماعی ایران (۲۰-۲۲) (زیباکلام)، تحولات سیاسی - اجتماعی ایران (۵۷-۲۰) (مقصودی)، توسعه در ایران ۲۰-۵۷

رشته تاریخ اسلام - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

(فرمانفرمایان)، طبقات اجتماعی و رژیم شاه (عیوضی)، ظهور و سقوط پهلوی (فردوست)، عصر پهلوی به روایت اسناد (زهیری)، فراز و فرود دودمان پهلوی (آموزگار)، فرهنگ ستیزی در دوره رضا شاه (دلفانی)، مرجعیت در عرصه اجتماع و سیاست (منظور الاجداد)، انقلاب اسلامی از چشم‌انداز نظری (دفرونزو)، انقلاب اسلامی از دیدگاه شهید مطهری (به کوشش تاجدینی)، انقلاب اسلامی، زمینه‌ها و پیامدها (منوچهر محمدی)، انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن (عمید زنجانی)، ایدئولوژی انقلاب ایران (اخوان منفرد)، پیرامون انقلاب اسلامی (شهید مطهری)، چارچوبی برای تحلیل و شناخت انقلاب اسلامی در ایران (محمد باقر حشمت زاده)، مقدمه‌ای بر انقلاب اسلامی (صادق زیباکلام)، نهضت امام خمینی (حمید روحانی).

اسلام در هند و آسیای میانه

شناسه درس: ۳۰۵۱۸۲۳

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی چگونگی ورود و گسترش اسلام و تشیع در این منطقه و شناخت دولت‌های اسلامی این منطقه و شیعی و حوادث مهم این دوران

سرفصل:

الف) هند

- کلیات:

واژه‌شناسی هند

جغرافیای هند

تاریخ باستان هند (دوره ماقبل آریایی: ماله‌ای و دراویدی)؛ (دوره آریایی: عصر ودایی، عصر بودایی، عصر برهمایی، عصر راجپوت‌ها)

مهم‌ترین ویژگی‌ها و تفکر تاریخی هندو

- ورود اسلام به هند (فتوح):

علل و عوامل فتوح هند

محورهای جغرافیایی فتوح (دشت، کوهستان، دره)

شیوه‌های نفوذ اسلام در هند (جنگ، تجارت، تبلیغ)

- سلسله‌ها و قدرت‌های اسلامی در هند

- دوره امرا و سلاطین (عصر ممالیک) هند

- هند در عصر مغول و تیموریان

- هند در عصر استعمار (زمینه‌های ورود، عملکرد و جنگ استعمارگران و پیروزی انگلیس)

عملکرد انگلیس: (سلطه اقتصادی و تغییر بنیان‌های اقتصادی و شیوه‌های اداری، تضعیف مسلمانان، ساخت و ترمیم ادبیات باستانی هندو و ..)

قیام‌های مردمی و استقلال‌خواهانه بر ضد انگلیس (نقش هندوها، سیک‌ها، مسلمانان و ...)

هند و جنگ جهانی

تجزیه و رقابت‌های فرقه‌ای

- روابط و مناسبات خارجی هند

- فرهنگ و تمدن هند در دوره اسلامی و مقایسه با قبل

- تشکیلات اداری و قضایی ایران

- ادیان، مذاهب اسلامی (به ویژه تشیع) و تصوف در هند و تعامل آنان با یکدیگر

- وضعیت اقتصادی، تجاری، اجتماعی و قضایی هند در عصر اسلامی

ب) آسیای میانه:

- کلیات:

نامگذاری و اختلاف‌ها

محدوده، موقعیت جغرافیایی، اهمیت و ویژگی‌های آن

اقوام و طوایف ساکن در آسیای میانه (ایرانی، تاجیک، ترک شامل: توکیوها، کوک، قرقان، غزها)

- فتوح اسلامی در آسیای میانه:

زمینه‌ها، علل و عوامل، چگونگی، مسیر و سیر فتوحات
مهم‌ترین ویژگی‌ها (مانند حکومت‌های متعدد محلی، کمک‌رسانی بومیان، نقش خاندان‌ها، دهقانان و مرزداران، حفظ اشرافیت ایرانی و
پیدایی اصطلاح حاشیة الخلفاء، زبان و ادبیات فاتحان، ورود عنصر ترک به جهان اسلام
رباطها (کارکرد و سیر تحول)
شورش‌ها و قیام‌ها (مانند نهضت‌های استقلال‌طلبانه (شعوبی‌گری)، قیام ابو مسلم، شورش‌های ضد عباسی)

- دولت‌های اسلامی

سامانیان

قراخانیه (و تسریع در ورود عنصر ترک در مجموعه تحولات جهان اسلام)

غزنویان

سلجوقیان

قراختائیان

خوارزمشاهیان

مغول و عصر تیموری

(خاستگاه، برآمدن، قلمرو، تاریخچه، ساختار، مناسبات سیاسی و نظامی، اقدامات، چالش‌ها، سقوط)

خانان و امارات

سلطه روس‌ها

استقلال جمهوری‌های آسیای میانه

- فرهنگ و تمدن در آسیای میانه

تمدن‌های پیش از اسلام (مانند سغد و خوارزم)

ادبیات، زبان، خط، هنر، صنایع، معماری و علوم در آسیای میانه

ادیان، تنوع و تعامل آنان با یکدیگر در آسیای میانه (بودایی، مانوی، زردشتی، مسیحی)

مذاهب و گرایش‌های فکری و تأثیر آن‌ها بر جهان اسلام (مانند گرایش‌های حدیثی و تصوف «کبرویه، نقشبندیه و قادریه»)

تأثیر ترکان بر فرهنگ ایرانی، خلافت و سیاست

تشکیلات اداری و قضایی

- وضعیت اقتصادی و اجتماعی

- تحلیلی بر خدمات آسیای میانه به اسلام و تشیع

ارزشیابی: ۲۰ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

منابع:

تواریخ عمومی + تواریخ محلی + آب و کوه در اساطیر هند و ایرانی (قرشی)، آثار البلاد و اخبار العباد (قزوینی)، آخرین شاه (حسوری)،
آزادی هند (بازرگان)، آسیای میانه و ماوراءالنهر (بلنیتسکی ترجمه ورجاند)، آیین‌ها و مکتب‌های فلسفی هند (شایان)، ادیان و مکتب‌های
فلسفی هند (شایگان)، امپراطوری صحراگردان (گروسهرنه ترجمه میکده)، بخارا دستاورد قرون وسطی (فرای ترجمه محمودی)، تاریخ
اختناق هندوستان (ویل دورانت)، تاریخ اکبر شاه (دهلوی)، تاریخ بخارا (نرشخی)، تاریخ بیهقی، تاریخ ترک‌تازان هند (عزیز احمد هندی)،
تاریخ ترک‌های آسیای میانه (بارتولد ترجمه حسینی)، تاریخ دولت خوارزمشاهیان (قفس اوغلی ترجمه اصفهانیان)، تاریخ روابط ایران و
هند (ریاض الاسلام)، تاریخ سلجوقیان (کوشش هوتسما)، تاریخ سیستان (تصحیح ملک‌الشعراى بهار)، تاریخ فرهنگ چین (ترجمه
دولت‌شاهی)، تاریخ گسترش اسلام و تاریخ جهان (خیراندیش)، تاریخ نوین هند (مؤلف روسی)، تاریخ و ملل اسلامی (بروکلمان)، تاریخ

رشته تاریخ اسلام - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

هرات (سیفی هروی)، تاریخ هند (دیولافوژ ترجمه فخر رازی)، تاریخ هندوستان (مولوی)، ترکستان در عهد مغولان، ترکستان نامه (بارتولد ترجمه کشاورز)، تیمور و پیروان طریقت (حسین میرجعفری)، خراسان و ماوراءالنهر (آسیای میانه) (آ. بلتیسکی ترجمه ورجاند)، روابط خارجی پاکستان آسیا و استیلای باختر (کاوالام مادها)، زندگی من (گاندی)، سرزمین و مردم هند (حکمت)، ستیز و سازش (ترجمه نادر موسوی)، سلوک الملوک (روزبهان خنجی)، سهم مسلمانان در آزادی هند (علی خامنه‌ای)، سیر تمدن (لیتون ترجمه مرزبان)، سیر گسترش اسلام در هند (سیرتوماس ترجمه دعوتی)، طبقات سلاطین اسلام (لین پول)، طبقات فیروزشاهی (ضیاء الدین برنی)، عجایب هند (رامهرمزی)، عصر زرین فرهنگ (فرای ترجمه رجب‌نیا)، فضایل بلخ (ابوزی بلخی)، قوم‌های کهن در آسیای میانه (بهزادی)، کتاب سندباد بحری (تصحیح سمرقندی)، کشف هند (نهری)، نگاهی به تاریخ جهان (نهری).

تفسیر قرآن ۲

شناسه درس: ۳۰۵۱۲۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم به روش تربیتی

سرفصل:

حداقل ۶۰ صفحه وزیری از میان مباحث متن عربی تفسیر المیزان
طلاب در کنار این متن به تفاسیر احسن الحدیث، کنز الدقائق و المنار نیز مراجعه نمایند.

متن:

متن عربی تفسیر المیزان

محدوده:

از ابتدای آیه ۳۶ تا پایان آیه ۷۰ سوره نساء

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد

قرائت، درک مطلب، اعراب گذاری و ترجمه حدوداً ۶۰ صفحه متون عربی معاصر در تاریخ از متون تاریخی منتخب:

- اثر الفرس السياسی فی العصر العباسی الاول (علی عبدالرحمان)،
اسواق العرب (سعید افغانی)،
الادب فی ظل التشیع (عبدالله نعمه)،
الاسلامیات (طه حسین)،
الامام السجاد جهاد وامجاد (حاج حسن حسین)،
الانتفاضات الشیعیه عبر التاريخ (هاشم معروف حسنی)،
الانصار و الرسول (ص) (ابراهیم بیضون)،
الدولة العربیه فی اسبانيا (ابراهیم بیضون)،
السنة قبل التدوین (محمد عجاج خطیب)،
الشیعیه فی المیزان (مغنیه)،
المسلمون فی اسبانيا (دوزی)،
المغول فی التاريخ (صیاد)،
المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام (جوادعلی)،
المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام (جوادعلی)،
الملائح النبویه فی الادب العربی (زکی مبارک)،
- اهل البيت (ع) فی المكتبة العربیه (سید عبدالعزیز طباطبائی)،
تاریخ البحریة الاسلامیه فی مصر و بلاد الشام (عبدالعزیز سالم)،
تاریخ الدولة الفاطمیه (حسن ابراهیم حسن)،
تاریخ الشعوب الاسلامیه (بروکلمان)،
تاریخ یهود الخزر (سهیل زکار)،
دراسات التاريخ و بحوث فی التاريخ و الاسلام (جعفر مرتضی عاملی)،
دراسات فی العصور العباسیه المتأخره (عبدالعزیز الدوری)،
دراسات فی انساب قبائل الیمن (احمد حسین شرف‌الدین)،
شخصیات قلقة فی الاسلام (عبدالرحمان بدوی)،
قبیله قریش و اثرها فی الحیاة العربیه قبل الاسلام (خضیر عباس الجمیلی)،
محاضرات تاریخ الامم الاسلامیه (محمد خضری بک)،
ملائح التيارات فی القرن الاول الهجری (ابراهیم بیضون)، منشأ
الفکر الفلسفی فی الاسلام (النشار).

ارزشیابی: ۵ نمره به فعالیت‌های کلاسی مذکور و ۷ نمره به فعالیت طلبه در خصوص ۱۰ صفحه متن عربی و ۸ نمره به امتحان پایانی اختصاص

دارد

روش تحقیق پیشرفته

شناسه درس: ۳۰۵۲۲۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش‌های مختلف پژوهش تاریخی و کیفیت بهره‌برداری از منابع به صورت کارگاهی

سرفصل:

- مفاهیم:

تحقیق، روش تحقیق، روش تحقیق در تاریخ

- انواع روش تحقیق (استدلالی، قیاسی، استقرایی)

- ابزار و منابع تحقیق تاریخی:

نوشتاری (کتاب‌ها، سکه‌ها، کتیبه‌ها، اسناد تاریخی)

غیر نوشتاری (بناها، منابع صوتی (تصویری، منابع شفاهی)

- نقد منابع (تبیین و شیوه‌ها)

الف. نوشتاری (نقد سند، نقد متن)

ب. غیر نوشتاری

- ویژگی‌ها و مشکلات موضوعات در تحقیقات تاریخی

ارزشیابی: هر دانش پژوه موظف است یک تحقیق در زمینه تاریخ اسلام با ویژگیهای فوق ارائه دهد که ۱۰ نمره از ۲۰ نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.

منابع:

روش تحقیق (خواجهنوری)، روش تحقیق مفهومی در متون اسلامی (ق. حسین‌نژاد)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم اجتماعی (بهرز نبوی)، مقدمه‌ای بر شناخت اسناد تاریخی (جهانگیر قائم‌مقامی)، منابع ابن خلدون (ترجمه پروین گنابادی).

زبان انگلیسی ۱

شناسه درس: ۲۱۰۱ ۳۰۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: زبان انگلیسی دوره عمومی

هدف: ایجاد توان بهره گیری از متون تاریخی به زبان انگلیسی

سرفصل:

آموزش پایه‌ای مهارت‌های چهارگانه زبان انگلیسی (با تکیه بر متن‌خوانی، نگارش و آشنایی با مهارت ترجمه بر اساس مدل سوم برنامه جامع زبان انگلیسی مرکز تخصصی تاریخ حوزه علمیه قم به شرح زیر):

زمان‌ها (حال ساده، حال استمراری، حال کامل، گذشته ساده، حال استمراری، حال کامل، آینده ساده، to going be، آینده استمراری، معرفی ساختار جملات اسنادی) جملات دو فعلی و چند فعلی و نحوه بکارگیری افعال در انواع مختلف این جملات ساختار جملات مجهول و نحوه تبدیل ساختار هر یک از زمان‌های معلوم به مجهول ضمایر (فاعلی، مفعولی، ملکی و انعکاسی و صفات ملکی) قیود (حالت و مقدار) قواعد فونتیکی و تلفظ کلمات

به کارگیری کلیه موارد فوق با عنایت به:

تمرین‌هایی با استفاده از جملات و متون تاریخی در قالب تمرین و تکالیف مستمر در اشکالی مانند Writing از فارسی به انگلیسی تمرین‌های ناظر بر استفاده از متون تاریخی ساده و برگزاری مستمر امتحانات سریع (Quiz) چهارگزینه‌ای آشنایی مقدماتی با متون تخصصی تاریخ در راستای انطباق مباحث آموزش داده شده با متون تخصصی به منظور تثبیت مباحث تدریس شده در ذهن دانش‌پژوهان و تفهیم این مسأله که مباحث پیش‌گفته انتزاعی نبوده و به هنگام استفاده از متون کارآمد و مفید هستند. حدود ۳۵ صفحه از متون تخصصی انگلیسی در زمینه تاریخ اسلام با انتخاب موسسه توسط استاد تدریس می‌شود.

ارزشیابی:

۳ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی افراد یعنی پیش مطالعه و یافتن لغات دشوار متن داده شده اختصاص می‌یابد. در اول نیم‌سال به هر طبله حدود ۴ صفحه متن انگلیسی داده می‌شود تا آن را ترجمه نماید که ۵ نمره از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.

۱۲ نمره دیگر به امتحان آخر هر نیم‌سال اختصاص می‌یابد.

زبان انگلیسی ۲

شناسه درس: ۳۰۵۲۱۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: زبان انگلیسی ۱

هدف: ایجاد توان بهره گیری از متون تاریخی به زبان انگلیسی

سرفصل درس:

پی گیری آموزش پایه ای مهارت های چهارگانه زبان انگلیسی (با تکیه بر متن خوانی، نگارش و آشنایی با مهارت ترجمه بر اساس مدل سوم برنامه جامع زبان انگلیسی مرکز تخصصی تاریخ حوزه علمیه قم به شرح زیر):

حرف تعریف (definite) و نکره (articles indefinite) و کاربرد آن

صفات برابری، برتر و برترین و معرفی کاربرد و نحوه ساخت آن ها

انواع نقل قول مستقیم و غیر مستقیم و معرفی کاربرد و نحوه تبدیل نقل قول مستقیم به غیر مستقیم و بالعکس

کلمات پرسشی (مفاهیم، کاربرد، نحوه بکارگیری)

موصولات (مفاهیم، کاربرد، نحوه بکارگیری)

انواع ساختارهای شرطی

اسم مصدر (Gerund) و کاربرد آن

قیود (قید حالت، تناوب و تکرار، افعال قیدناپذیر، قید تأکید و ...)

جملات سببی (معلوم و مجهول) و کاربردهای آن

شکل گذشته افعال کمکی

ترتیب صفات در زبان انگلیسی

سؤالات پرسشی ضمیمه

افعال چند کلمه ای جدایی پذیر و جدایی ناپذیر

حروف اضافه (مفاهیم، قواعد و کاربرد)

کلمات ربط (مفاهیم، کاربردها)

مصدر معلوم و مجهول

کاربردهای:

wish I

rather would. better had. prefer

so. neither. either. too

nor...neither. or...either. also but... only not. both

too. enough, so, such, such a/ an

بکارگیری کلیه موارد فوق با عنایت به:

تمرین هایی با استفاده از جملات و متون تاریخی در قالب تمرین و تکالیف مستمر در اشکالی مانند Writing از فارسی به انگلیسی

تمرین های ناظر بر استفاده از متون تاریخی ساده و برگزاری مستمر امتحانات سریع (Quiz) چهارگزینه ای

آشنایی مقدماتی با متون تخصصی تاریخ در راستای انطباق مباحث آموزش داده شده با متون تخصصی به منظور تثبیت مباحث تدریس شده در ذهن دانش پژوهان و تفهیم این مسأله

رشته تاریخ اسلام – نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

که میاچث پیش گفته انتزاعی نبوده و به هنگام استفاده از متون کارآمد و مفید هستند.

حدود ۳۵ صفحه از متون تخصصی انگلیسی در زمینه تاریخ اسلام با انتخاب موسسه توسط استاد تدریس می شود.

ارزشیابی:

۳ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی افراد یعنی پیش مطالعه و یافتن لغات دشوار متن داده شده اختصاص می یابد.

در اول نیمسال به هر طلبة حدود ۴ صفحه متن انگلیسی داده می شود تا آن را ترجمه نماید که ۵ نمره از نمره درس را به

خود اختصاص می دهد.

۱۲ نمره دیگر به امتحان آخر هر نیمسال اختصاص می یابد.

تجزیه و ترکیب

شناسه درس : ۳۰۵۱۱۰۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی
پیشنیاز : ندارد

هدف : تقویت توان تشخیص و بکارگیری قواعد صرف و نحو

سرفصل:

۱. اهمیت تجزیه و ترکیب
۲. مفهوم شناسی تجزیه و بیان عناصر موثر در تجزیه فعل ، اسم معرب ، اسم مبنی و حرف
۳. مفهوم شناسی ترکیب و بیان عناصر موثر در ترکیب کلمه و جمله
۴. اقسام ترکیب (موضوعی و غیر موضوعی ، جدولی و غیر جدولی (تشریحی)، یک وجهی و چند وجهی)

روش ارائه درس:

ابتدا استاد در سه یا چهار جلسه چهار بند فوق را یادآوری می‌کند بعد برای هر جلسه متنی را مشخص می‌کند و از همه طلاب می‌خواهد که آن متن را تجزیه ، ترکیب و ترجمه نمایند و در کلاس از آنها سؤال می‌کند و کار عملی آنها را ارزیابی می‌کند.

ارزشیابی:

۵ نمره به فعالیت کلاسی و ۵ نمره به تحقیق (تجزیه و ترکیب چند وجهی از یک حزب قرآن) و ۱۰ نمره دیگر به امتحان آخر نیمسال اختصاص پیدا می‌کند...

متن از قرآن کریم یا نهج البلاغه با عبارتهای مشکل انتخاب می‌شود و امتحان آخر نیمسال می‌تواند از متنی غیر از متن داده شده ولی در سطح آن باشد

منابع:

- | | |
|------------------------------------|-----------------------|
| ۱-الجدول فی اعراب القرآن | محمود صافی |
| ۲- اعراب القرآن الکریم و بیانه | محبی الدین درویش |
| ۳- اعراب القرآن المنسوب الی الزجاج | تحقیق: ابراهیم ابیاری |
| ۴- تفسیر کشاف | محمود زمخشری |
| ۵- تفسیر جوامع الجامع مرحوم | |

عقاید خاص شیعه ۱

شناسه درس: ۳۰۵۱۶۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: تبیین استدلالی عقائد خاص شیعه

سرفصل:

۱. امامت (لزوم، نصب، عصمت، علم و ولایت امام - غیبت، فلسفه و حکمت آن - انتظار، فوائد و آثار آن)
۲. اهل بیت (مقام، مرجعیت علمی، محبت و مودت آنان و عزاداری برای آنها)
۳. توحید عبادی و شبهات مربوط به آن (زیارت معصومین، لمس و بوسیدن ضریح آنها، سجده بر مهر، توسل، شفاعت و استشفاء به تربت امام حسین (ع))

متن درسی: منشورالعقاید الامامیه آیت الله سبحانی

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد..

منابع:

- اضواء علی عقائد الشیعه و تاریخهم جعفر سبحانی
شرح عقائد الامامیه علامه محمد جمیل حمود
نفحات الازهار فی خلاصه عقبات الانوار سید علی حسینی میلانی
آیین و هابیت جعفر سبحانی
المراجعات الامام عبدالحسین شرف الدین
دور اهل البيت شهید سید محمدباقر حکیم
فی رحاب اهل البيت علی اسلامی
الامام عبدالحسین شرف الدین النص و الاجتهاد